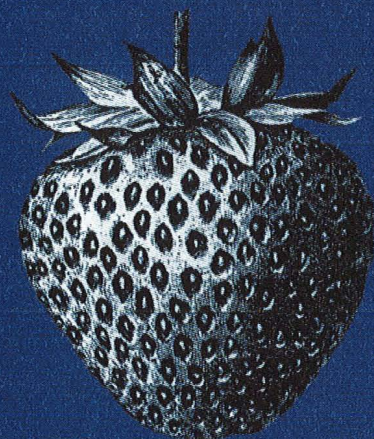

TEKNIIKAN SANASTOKESKUS • CENTRALEN FÖR TEKNISK TERMINOLOGI

uuselintarvike,
muuntogeeninen elintarvike,
genetic manipulation,
functional food,
prebiootti,
hakemisto 1999,
GMO...

TERMiNFO

1 | 2000

THE FINNISH CENTER FOR TECHNICAL TERMINOLOGY

TERMINFO

21. vuosikerta • numero 1 | 2000

2

JULKAISUA Tekniikan Sanastokeskus ry
PÄÄTOIMITTAJA Kristian Miettinen
TOIMITUSSIHTEERI Minna Isoherranen
TOIMITTAJA Sirpa Suhonen (Summaries)
TOIMITUSNEUVOSTO Jukka Ihanus, Kari Kaartama,
Sirpa Kuusisto-Niemi, Markku Lammi,
Kristian Miettinen, Aatto J. Repo, Mikael Reuter,
Seija Suonuuti, Krista Varantola
PAINOPAikka Oy Edita Ab, Helsinki 2000
KUSTANTAJA Stellatum Oy
Asemapäällikönkatu 7, 00520 Helsinki
puh. (09) 8689 700
faksi (09) 8689 7070
www.stellatum.fi

TILAUKSET JA OSOITTEENMUUTOKSET
Stellatum Oy/Asiakaspalvelu
Kuoppamäentie 3 A, 33800 Tampere
puh. (03) 225 1948
faksi (03) 225 1955
asiakaspalvelu@stellatum.fi

TILAUSHINNAT SUOMESSA
Lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa
Kestotilaus (laskutusväli 12 kk) 190 mk
Vuosikerta (12 kk) 200 mk
Irtonumero 50 mk
Tilaajarekisterin tietoja voidaan käyttää ja luovuttaa
suoramarkkinointiin.

TILAUSEHTO
Kestotilauksena tilattu lehti tulee tilaajalle vuodesta
toiseen ilman eri uudistusta, kunnes tilaaja joko muut-
taa tilauksen määräaikaiseksi tai lopettaa sen.
Tilauksen hinta on vuoden alussa voimassa oleva hinta,
joka on painettu lehteen. Tilauksen voi keskeyttää
ennen tilauskauden loppua joko puhelimitse tai kirjeel-
lä. Peruutus on tehtävä vähintään kaksi viikkoa ennen
tilausjakson alkamista. Mikäli peruutus ei saavu
määräaikaan mennessä, laskutetaan tilaajan saamat
lehdet irtonumerohintaan sekä peruutuksen aiheutta-
mat kulut 30 mk.

IRTONUMEROMYYNTI
Akateeminen kirjakauppa (Helsinki, Lappeenranta,
Oulu, Tampere, Vaasa), Suomalainen Kirjakauppa
(Joensuu, Jyväskylä, Kuopio, Mikkeli, Rovaniemi),
Turun Kansallinen kirjakauppa.

ISSN 0358-7517

SISÄLLYS

Uusi ilme	3
<i>Kristian Miettinen</i>	
Tekniikan Sanastokeskuksen tiedotuslehti 20 vuotta	4
<i>Minna Isoherranen</i>	
Uuselistarvikesanasto	5
<i>Mari Suhonen</i>	
Vakuutusalan sanakirja opinnäytetyönä	8
<i>Auli Haapajärvi & Irma Partanen</i>	
Tietotekniikan termitalkoiden vuosikatsaus	10
<i>Katri Seppälä</i>	
Matkaviestinsanastoa uusitaan	12
<i>Sirpa Suhonen</i>	
Termiharava	13
Kirjallisuutta	14
Terminfon hakemisto 1999	16
Summaries	18

Lukijapalautetta voi lähettää Tekniikan
Sanastokeskukseen (osoite alla) tai sähköpostitse
osoitteeseen terminfo@tsk.fi

TERMINFO INTERNETISSÄ <http://www.tsk.fi/ti>

TSK:N YHTEYSTIEDOT

osoite	Albertinkatu 23 A 12 00120 Helsinki
puhelin	(09) 2709 1060
faksi	(09) 608 859
sähköposti	tsk@tsk.fi , terminfo@tsk.fi
Internet	http://www.tsk.fi

TERMIPALVELU (MAKSULLINEN EI-JÄSENILLE)

puhelin	(09) 608 876
faksi	(09) 608 859
sähköposti	termipalvelu@tsk.fi

Aikakauslehtien liiton jäsenlehti

Uusi ilme

Minulle on suuri ilo päästä osaltani edistämään Tekniikan Sanastokeskuksen työtä ja samalla saada Terminfon päätoimittajan tehtävä. Tulinkin kuluttaneeksi yli kaksikymmentä vuotta työelämästäni muualla, markkinoinnin ja mainonnan parissa sekä Kestävän Kehityksen Säätiön ja Ahtola-kulttuurisäätiön toiminnanjohtajana, ennen kuin - TSK:n hallituksen jäsenen ja entisen opettajani, professori *Krista Varantolan* sanoja siteeraten - pääsin koulutustani vastaavaan tehtävään.

Olen valmistunut diplomikielenkääntäjäksi Turun kieli-instituutista 1976 pääaineinani englannin ja ranskan kääntäminen ja erikoisalanani tekniikan kieli. Kääntäjän ammattinimikkeellä en ole työtä tehnyt päivääkään, mutta kääntänyt, tulkannut ja konsultoinut kieliasioissa eri tehtävissäni paljonkin. Arvelen, että uuden tehtäväni odottaminen ja muualla kokemuksista kypsyminen on kannattanut. Ymmärtääkseni TSK:n hallituskin katsoo, että taustani voi olla työssäni hyödyllinen. Kiitän hallitusta saamastani tehtävästä!

Toiset kiitokseni haluan esittää edeltäjälleni *Olli Nykäselle*, joka toimi TSK:n palveluksessa kolmesta vuotta, josta kuusi vuotta sen johtajana ja vajaat kolme vuotta Terminfon päätoimittajana. Olli on jättänyt minulle jatkettavaksi erinomaisen hyvin hoidetun asiantuntija-organisaation. Täällä ovat Ollin jäljiltä hyvässä kunnossa niin hallinto, talous kuin työkalu. En osaisi odottaa parempia lähtökohtia työlleni.

Kolmannet kiitokseni esitän *Heidi Suonuutille*, TSK:n ensimmäiselle johtajalle, sen toiminnan aloittajalle ja sanastotyön uranuurtajalle maassamme. Heidn pioneerityön tulosta on terminologian ja sanastotyön arvostus, terminologien ammattikunnan syntyminen ja TSK:n asema termialan auktoriteettina maassamme - minkä eräs kielikoulutustoimiston edustaja käsityksensä hiljan esitti.

Neljännet kiitokseni saa TSK:n operatiivinen ydin ja voimavara: terminologimme. Teidän työnne ja asiantuntemuksenne ansiosta TSK on olemassa, tarjoaa palveluaan, kehittyy ja sitä arvostetaan. Teistä tunnen lukkarinrakkauden ja tinkimättömän tunnollisuuden työtänne kohtaan. Odotan päivää, jolloin pöly on laskenut niin, että voin minäkin tarttua substanssimme luomiseen.

Näin tukevalta pohjalta on hyvä ponnistaa. Pyrkimykseni on vankistaa entisestään TSK:n asemaa ja toimintaedellytyksiä, mm. kehittämällä taloudellista pohjaa, laajentamalla yhteistyö-, suhde- ja palveluverkkoa, käynnistämällä uusia toimintamuotoja mahdollisuuksien mukaan sekä kirkastamalla julkisuuskuvaa.

Viimeksi mainitusta pidät yhtä esimerkkiä kädessäsi. Äänitorvemme Terminfon täytettyä kaksikymmentä vuotta päätimme antaa sille lahjaksi kasvojenkohotuksen. Leikkaus aiheutti kylläkin sen, että sait tämän numeron kevään ollessa jo pitkällä. Toivon että uusi taitto, typografia, paperi ja visuaalinen ilme palvelevat lehtemme luettavuutta ja kiinnostavuutta. Saamme kiittää uudesta asusta graafikko *Michael Diedrichsiä*.

Terminfon toimitussihteerinä toimii tästä numerosta alkaen *Minna Isoherranen*. Yhdessä toimitusneuvoston kanssa kehittämme myös lehden toimituksellista linjaa. Pyrimme saamaan kuhunkin numeroon kuuman perunan tarkasteltavaksi terminologiselta kannalta: tällä kertaa se on uuselintarvikkeet.

Olisin mielissäni, jos asioinnistamme tulisi kaksisuuntaista. Esitä minulle tai kenelle tahansa Terminfon toimitusneuvostolaiselle kannanottojasi niin TSK:n toiminnasta kuin Terminfon kehittämistä: aloitteita, vinkkejä, visioita, ohjeita, huolenaiheita, haukkuja ja miksei myös kiitoksia.

Terminfo-asioissa ota yhteys osoitteeseen terminfo@tsk.fi, toki myös puhelimella voit soittaa.

Valoistuvaa kevättä toivottaen

Kristian Miettinen
kristian.miettinen@tsk.fi

Tekniikan Sanastokeskuksen tiedotuslehti 20 vuotta

Minna Isoherranen

4

"Tämän uuden tiedotuslehden tarkoituksena on kertoa jäsenille ja muille asiasta kiinnostuneille mm. Tekniikan Sanastokeskuksen toiminnasta ja termityöstä." Näin alkoi TSK:n tiedotuslehden ensimmäinen pääkirjoitus vuonna 1980 silloisen päätoimittajan *Elisa Stenvallin* kirjoittamana. Vuonna 1980 lehti ilmestyi kahdesti ja se jaettiin jäsenille ilmaisena näyttenumerona.

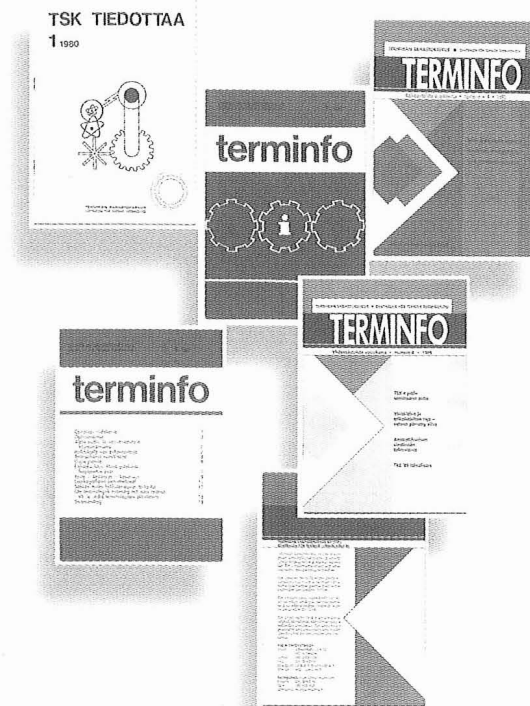
Lehden ensimmäinen numero sisälsi mm. *Osmo Rannan* "Teknologia ja tekniikka"-artikkelin, työvaatetusta esittelevän käsitejärjestelmäkaavion sekä selvityksen TSK:n palveluista. Nykyäänkin lehdessä ilmestyvä Termiharava-palsta löytyy myös ensimmäisestä numerosta: Termiongelma-otsikon alla käsiteltiin Neuvostoliiton teollisuuden ja ulkomaankaupan järjestelmiin liittyviä termikysymyksiä.

Vuonna 1981 TSK:n tiedotuslehti sai nimekseen Terminfo. Sillä nimellä lehti tunnetaan tänäkin päivänä. Lehden tarkoitukseen ei ole alkuaajoista muuttunut, ajankohtaiset termit, sanastot ja termihankkeet muodostavat yhä Terminfon sisällön.

Vuodesta 1981 alkaen lehti on ilmestynyt säännöllisesti neljä kertaa vuodessa, lukuun ottamatta vuosia 1992 – 1995, jolloin Terminfosta ilmestyi kuusi numeroa. Vuonna 1996 palattiin neljään numeroon vuodessa, sisältemäärä pysyi kuitenkin ennallaan, sillä lehden sivumäärä kasvatettiin puolella.

Vuonna 1996 Terminfosta alettiin julkaista osia myös Internetissä. Osoitteessa <http://www.tsk.fi/ti> voi tutustua joihinkin lehden artikkeleihin sekä englanninkielisiin lyhennelmiin. Lisäksi lehtien sisällysluettelot vuodesta 1996 alkaen löytyvät sivuilta hakemistomuodossa. Alusta asti Terminfo on ollut yksi TSK:n WWW-sivujen suosituin osio.

Tiedotuslehden painosmäärä on kasvanut tasaisesti vuosien varrella. Vuonna 1981 painosmäärä oli 250 kpl, tänä vuonna lehti saavuttaa jo 2200 kpl:een painosmäärän.

Uusi ulkoasu – vanha tuttu sisältö

Tiedotuslehden ulkoasun muutokset ovat vuosien varrella olleet vähäisiä. Ohessa kuvattuna alkuvuosien Terminfoja, moni varmasti muistaa vielä ruskeakantisen Terminfon 1980-luvun alkupuolelta. Vuodesta 1988 alkaen lehti sai uuden ilmeen, kirkkaat kannet korvasivat ruskean ja vuosittain vaihtuva väri erotti vuosikerrat.

Nyt on jälleen muutoksen aika. Lehden ilmettä on pyritty uudistamaan nykyaikaisempaan suuntaan, säilyttäen kuitenkin lehden sisältö totutunlaisena. Terminfon uuden ulkoasun on suunnitellut Designer *Michael Diedrichs*.

Vuosikerta oikeaksi

Terminfon vuosikertalaskuri on mennyt vuosina 1990 ja 1991 sekaisin, jolloin yhdestoista vuosikerta ilmestyi kahden kertaan. Tänä vuonna tuo erhe korjataan, ja nyt ilmestyvä vuosikerta on kahdeskymmenesensimmäinen, viime vuoden ollessa virheellisesti yhdeksästoista.

Uuselintarvikesanasto

Mari Suhonen

Kiinnostus *biotekniikan* tutkimukseen kasvaa nopeasti Suomessa, ja biotekniikka-alasta odotetaan jopa Suomen seuraavaa "Nokiaa". Elintarvikealalle on kehityksen myötä syntynyt uusia käsitteitä. TSK:n terminologi *Lena Jolkkonen* ehdottikin harjoitustyönä tehtävän minisanaston aiheeksi *uuselintarvikkeita*.

Uuselintarvikesanastossa elintarvikkeet on jaettu vaikutuksen mukaan *terveysvaikutteisiin elintarvikkeisiin* ja muihin elintarvikkeisiin sekä uutuuden mukaan perinteisiin elintarvikkeisiin ja uuselintarvikkeisiin. Terveysvaikutteiset elintarvikkeet voivat kuulua sekä perinteisiin että uuselintarvikkeisiin.

Koska monet sanaston käsitteistä ovat uusia, eivät termittäkään ole aina vakiintuneita. Esimerkiksi *terveysvaikutteiset elintarvikkeet* on toistaiseksi määritelty laissa ainoastaan Japanissa. Eri puolilla maailmaa käytetään *terveyttä edistävistä* tai *sairautta ehkäisevistä tuotteista* vähintään 24 englanninkielistä nimitystä. Tähän sanastoon on kuitenkin otettu mukaan vain termi *functional food*, koska sitä käytetään yleisesti ja koska se on vaikuttanut ainakin suomessa ja ruotsissa käytettäviin nimityksiin (*funktionaalinen elintarvike*, *funktionellt livsmedel*). Suomen kielessä suositetaan kuitenkin ensi-sijaisesti käytettäväksi omakielistä nimitystä *terveys-vaikutteinen elintarvike*, joka antaa myös asiaa tuntemattomalle maallikolle selkeämmän kuvan termin taustalla olevasta käsitteestä.

Erityisesti geeniteknikkaan liittyvät termit ja käsitteet aiheuttivat sanastossa hankaluuksia, koska yhteen käsitteeseen saatetaan viitata useilla eri termeillä. Toisaalta eri käsitteisiin viittaavia termejä käytetään usein synonyymeinä. Termit *muuntogeeninen elintarvike* ja *muuntogeeninen organismi* ovat sekä TSK:n että Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen suositamia nimityksiä, mutta sanastoon on lisäksi otettu mukaan muutamia muita termejä, joita käytetään usein viittaamaan näihin käsitteisiin. *Geeniteknikan* synonyyminä käytetään joskus suomessa ja ruotsissa *geenimanipulointia*. Tähän sanastoon geenimanipulointia ei ole kuitenkaan otettu, koska nimityksellä voidaan viitata myös geeniteknikan alakäsitteeseen. Lisäksi geenimanipulointi esiintyy suomessa ja ruotsissa pääasiassa kielteisen sävyisissä yhteyksissä. Englannin *genetic manipulation* on sen sijaan mukana sanastossa, koska sitä käytetään geeniteknikka-termiä vastaavasti huolimatta siitä, millaiseen sävyyn aiheetta käsitellään.

Terveysvaikutus-käsitteen määrittelyssä ongelmana oli se, että sanalla voidaan erityisesti yleiskielessä tarkoittaa joko kielteistä tai myönteistä vaikutusta terveyteen, mutta *terveysvaikutteisista elintarvikkeista* puhuttaessa *terveysvaikutus* on yksinomaan myönteinen. Tämän vuoksi *terveysvaikutusta* ei sanastossa määritellä käsitteenä erikseen, vaan huomautuksessa viitataan *terveys-vaikutteiseen elintarvikkeeseen*.

Sanaston lähteinä on käytetty muun muassa Elintarviketieteiden Seuran Kehittyvä elintarvike-lehtiä, Biologian sanakirjaa, termipankkeja sekä Internetiä, josta löytyykin runsaasti aihetta käsitteleviä tekstejä. Vastineiden haussa Internet on ollut pääasiallinen lähde. Englanninkieliset termit on poimittu brittiläisiltä www-sivuilta, koska termien käyttö tuntuu olevan selkeämpää Isonsa-Britanniassa kuin USA:ssa. Hakuja rajoittaminen brittiläisiin osoitteisiin myös helpotti Internetissä olevan valtavan tietomäärän tutkimista. Kiitokset erityisesti *Lena Jolkkoselle* ja VTT Biotekniikan *Kirsi Liukkoselle* sanaston asiasällön tarkistamisesta!

1

elintarvike

sv livsmedel

en food

ihmisen ravinnoksi tarkoitettu hyödyke

2

uuselintarvike

sv nytt livsmedel

en novel food

elintarvike, jonka käyttö ihmisravinnoksi on toistaiseksi ollut vähäistä tietyllä alueella tai jonka valmistaminen ja käyttö ihmisravinnoksi on aivan uutta

Uuselintarvikkeet on määritelty EU-asetuksessa 258/1997. Uuselintarvikkeisiin kuuluvat *geenitekniikalla* tai muulla uudella tekniikalla tuotetut elintarvikkeet, uudet ravintokasvit sekä elintarvikkeet, joiden kemiallinen rakenne on uusi tai muunnettu.

3

terveysvaikutteinen elintarvike; funktionaalinen elintarvike

sv funktionellt livsmedel

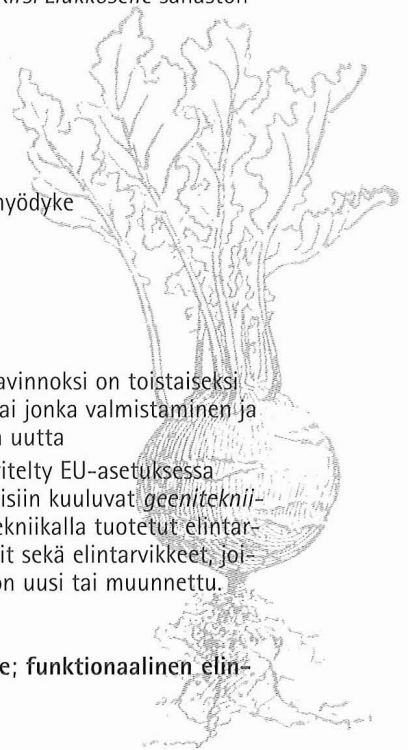
en functional food

elintarvike, jolla on tutkitusti myönteinen vaikutus käyttäjän terveydentilaan

Terveysvaikutteiset elintarvikkeet ovat päivittäiseen ruokavalioon kuuluvia tuotteita, joihin terveyttä edistävät ainesosat sisältyvät joko luonnostaan tai joihin ne on lisätty erikseen. Esimerkkejä *terveysvaikutteisista elintarvikkeista* ovat Benecol-margariini, Gefilus-tuotteet ja ksylitolipurukumi.

Eri maissa tai eri hallintoalueilla voi olla erilainen valikoima *terveysvaikutteisiksi* luokiteltuja elintarvikkeita. Virallisesti *terveysvaikutteisen elintarvikkeen* käsite on määritelty toistaiseksi vain Japanissa.

Terveysvaikutteisista elintarvikkeista on käytössä useita englanninkielisiä nimityksiä, joista *functional food* on tällä hetkellä yleisimmin käytössä.

terveysvaikutus
sv hälsoeffekt
en health benefit

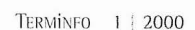
Terveysvaikutus voi perustua joko *elintarvikkeiden* perinteisten raaka-aineiden (esim. kuidun) todennettuihin terveysvaikutuksiin tai elintarvikkeisiin erikseen lisättyihin uusiin terveysvaikutteisiin komponentteihin, joita ovat esimerkiksi maitotuotteiden probioottiset maitohappobakteerikannat tai ksylitoli. Yleiskielessä sekä suomen ilmaus terveysvaikutus että ruotsin hälsoeffekt voivat tarkoittaa myönteistä tai kielteistä vaikutusta terveydentilaan.

terveysväittäjä; terveysväite
sv hälsopåstående *n*
en health claim; functional claim

Terveysväittämien esittäminen elintarvikkeesta on Suomessa elintarvikelaissa kielletty. Sen sijaan esimerkiksi energiasisältöä koskevat ravitsemukselliset väitteet ovat sallittuja.

biotekniikka
sv bioteknik
en biotechnics *pl*; biotechnology

Bioteknikka soveltaa erityisesti biologian, mikrobiologian, biokemian ja farmasian aloilla tuotettua tietoa muun muassa lääke-, elintarvike- ja panimoteollisuudessa.

7

geenitekniikka

sv genteknik

en gene technology; genetic engineering;
genetic manipulation

biotekniikan ala, joka käsittelee geenien eristämistä, analysoimista ja siirtämistä sekä niihin liittyviä menetelmiä

Geenitekniikkaa voidaan käyttää esimerkiksi kasvinjalostuksessa, jolloin geenitekniikalla jalostettu kasvi on joko sinänsä tuote tai toimii *elintarvikkeen* raaka-aineena. Toisaalta geenitekniikkaa voidaan soveltaa välillisesti siten, että esimerkiksi geenitekniikalla kehitettyä entsyymiä hyödynnetään tuotantoprosessissa ilman, että entsyymiä itsessään on elintarvikkeessa.

8

muuntogeeninen elintarvike; geenimuunneltu elintarvike; GM-elintarvike; ei: geenimuunneltu elintarvikesv genmodifierat livsmedel *n*; genförändrat livsmedel *n*

en genetically modified food; GM food

uuselintarvike, jonka ainesosia on muunneltu *geenitekniikan* avulla

Muuntogeenisessä elintarvikkeessa esiintyy ihmisen muuntamia geenejä. Kun halutaan korostaa, että muunneltuja geenejä ei ole valmiissa tuotteessa, voidaan käyttää ilmausta muuntogeenisesti tuotettu elintarvike.

Lyhennettä GM (geenimuunneltu, geenitekniikalla muunneltu) käytetään usein yhdyssanan alkuosana, esimerkiksi GM-kasvi, GM-eläin, GM-soija, GM-maissi.

9

muuntogeeninen organismi; geenitekniikalla muunneltu organismi; geneettisesti muunneltu organismi; GMO

sv genetiskt modifierad organism; GMO

en genetically modified organism; GMO

organismi, jonka perintöainesta on muunneltu tavalla, jota ei tiedetä luonnossa esiintyvän

10

probioottisv probiotika *pl*en probiotics *pl*; probiotic substance

mikrobi, joka edistää terveyttä vaikuttamalla suoliston mikrobiokoostumukseen

Probiootit ovat useimmiten maitohappobakteereja ja bifidobakteereja. Niiden katsotaan muun muassa helpottavan laktoosi-intoleranssin oireita, ehkäisevän ja parantavan virus- ja bakteeriperäisiä ripuleita sekä ehkäisevän mahdollisesti suoliston syöpiä.

11

prebioottisv prebiotika *pl*en prebiotics *pl*

hiilihydraatti, joka suosii *probioottien* kasvua suolistossa

Prebiootteja ovat esimerkiksi frukto-oligosakkaridit, laktuloosi ja laktitoli.

12

siirtogeeninen eliö; transgeeninen eliö

sv transgen organism

en transgenic organism

eliö, johon on siirretty vierasta DNA:ta joko saman lajin toisesta yksilöstä tai toisesta lajista

13

uuselintarvikelautakunta

sv nämnden för nya livsmedel

en Advisory Board on Novel Foods

kauppa- ja teollisuusministeriön yhteydessä toimiva elin, jonka tehtävänä on arvioida EU-maissa markkinoille pyrkivien *uuselintarvikkeiden* hakemukset ja avustaa viranomaisia asioissa, jotka koskevat muun muassa *geenitekniikan* käyttöä elintarviketuotannossa

Uuselintarvikelautakunnan jäsenet ovat asiantuntijoita ravitsemustieteen, lääketieteen, toksikologian, elintarvikekemian ja -teknologian, mikrobiologian, *biotekniikan*, geenitekniikan ja elintarvikehallinnon aloilta. Lautakunta määrätään kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Ruotsin- ja englanninkieliset nimitykset tarkoittavat suomalaista uuselintarvikelautakuntaa.

Vakuutusalan sanakirja opinnäytetyönä

Auli Haapajärvi & Irma Partanen

8

Helsingin yliopiston käännöstieteen laitoksen opiskelijat Auli Haapajärvi ja Irma Partanen tekivät opinnäyte-työhönsä liittyvän Vakuutusalan suomi-venäjä-englanti sanakirjan, jonka Suomen vakuutusalan koulutus ja kustannus Oy julkaisi heinäkuussa 1999.

Aloite kirjan tekemiselle tuli vakuutusalan asiantuntijoilta, jotka pahoittelivat oman alansa suomi-venäjä sanakirjan puuttumista. Kustantajan kanssa sovimme suppean, yksityisvakuuttamista käsittelevän perussanaston laatimisesta. Ryhdyimme urakkaan tietoisina venäjänkielisen lähdemateriaalin niukkuudesta ja siitä, ettemme kykenisi ilman laajemman työryhmän ja asiantuntijoiden jatkuvaan panosta juurta jaksain selvittämään kaikkia sisällöllisiä eroavaisuuksia. Kirjaamme jäisi siis puutteita. Teimme tutkielman työparina ja jaoimme tutkimusmateriaalin kahden osaan: henkilö- ja vahinkovakuuttamiseen. Projektimme rahoittajia olivat mm. Kymenlaakson liitto ja Euroopan aluekehitysrahasto sekä August Ramsayn säätiö.

Kohderyhmänämme olivat suomalaisten vakuutusyhtiöiden henkilökunta ja alan kääntäjät, ja kirjasta oli tarkoitus tehdä heille käytännön työväline. Kohderyhmärajuksen vuoksi laitimamme sanasto on lähinnä kielenkäyttöä kuvaava sanakirja (deskriptiivinen sanakirja), jossa lähtökielenä on suomi. Suomalaisen vakuutustoiminnan vakiintuneisuuden vuoksi alan peruskäsitteiden väliset hierarkkiset suhteet ovat täsmällisiä, joten lähdimme liikkeelle jo olemassa olevista suomenkielisistä käsitejärjestelmistä, joita vertasimme venäläiseen käsitteistöön. Venäjällä vakuutustoiminta on syntynyt nykymuodossaan vasta maan siirryttyä markkinatalousjärjestelmään, minkä vuoksi termistön käyttö on osin vakiintumatonta. Ongelmaksi muodostuikin suomalaisen ja venäläisen vakuutustoiminnan kehityssaste-ero. Suomalainen termistö oli runsas ja yksityiskohtainen, kun taas samaan aiheeseen liittyviä venäjänkielisiä termejä löytyi sanakirjoista vain muutamia.

Tarkoituksenamme oli siis löytää sanastoon sisältyville suomenkielisille termeille venäjänkieliset vastineet. Jo työn alkuvaiheessa huomasimme englannin kielen välttämättömäksi työkaluksi, ja päätimme ottaa myös englanninkieliset vastineet mukaan sanastoon. Arvelimme sanaston tarkastuksen siten helpottuvan, koska venäläiset asiantuntijamme olivat perehtyneet markkinatalouteen liittyvään vakuuttamiseen englannin kielellä. Kustantaja puolestaan piti englannin mukaan ottamista järkevänä sanaston käyttökelpoisuutta ja menekkiä ajatellen.

Vastineiden haussa käytimme rinnakkaistekstimenetelmää eli luimme rinnakkain suomeksi ja venäjäksi mahdollisimman identtisiä tekstejä, esim. vakuutuslakeja ja vakuutusalan oppikirjoja. Teimme myös henkilöhaastatteluja. Näin keräsimme kokoon venäjänkielisiä ilmaisuja,

joita vakuutusosalalla käytetään kuvaamaan tiettyjä käsitteitä, vaikkamme kyenneetkään lähdemateriaalin avulla pitävästi osoittamaan kaikkia ilmaisuja vakiintuneiksi termeiksi.

Sanaston makrorakenne

Painettu sanakirja koostuu kahdesta osasta: suomenkielisen hakusanan mukaan aakkostetusta sanasto-osasta sekä suomi-englanti-venäjä, venäjä-suomi-englanti ja englanti-suomi-venäjä hakemistot sisältävästä hakemisto-osasta. Mukaan otettavien termien inventaarion tekivät ensisijaisesti suomalaisten vakuutusyhtiöiden venäjän-kaupan asiantuntijat. Sanasto laajeni, kun otimme yhteyttä Suomen vakuutusyhtiöiden keskusliittoon, josta löytyi aiempaa kokemusta vakuutusalan sanastotyöstä. Keskusliiton kääntäjien toivomuksesta otimme sanastoon mukaan mm. kirjanpitotermistöä.

Koska sanasto laadittiin suomalaisten asiantuntijoiden toiveiden pohjalta, sisälsi se joukon sellaisia suomalaisen vakuutuselämään vakiintuneita käsitteitä, joille ei löytynyt venäjänkielistä vastinetta. Varmistettuaamme sanaston rajaamiseen osallistuneilta henkilöiltä, että kyseinen käsite on oleellinen, pyysimme venäläisiltä asiantuntijoilta englanninkielisen hakusanan pohjalta venäjänkielistä vastinetta. Jos sellaista ei löytynyt, teimme itse käännösehdotuksen, jonka hyväksytimme venäläisillä tarkastajilla.

Vakuuttamiseen liittyvä käsitteistö sivuaa myös muita erikoisaloja, kuten talouselämää, tekniikkaa ja juridiikkaa. Olikin vaikea päättää, otetaanko nämä yhteiset käsitteet mukaan sanastoon. Kohderyhmäämme ja kirjan käyttötarkoitusta silmällä pitäen päädyimme ottamaan mukaan ne käsitteet, jotka esiintyvät vakuutusyhtiöiden tavallisimmissa asiakirjoissa, kuten vakuutusehdoissa ja vuosikertomuksissa.

Yleiskielen sanojen merkitseminen hakusanaksi askarrutti meitä. Koetimme asettua käyttäjän asemaan ja pohdimme, mitä sanaa käyttäjä lähinnä hakisi. Olisiko se yleiskielen sana vaiko sanaliitto, joka sitoisi hakusanan nimenomaan vakuutusalaan, esim. *päättyminen* – *vakuutussopimuksen päättyminen*. Keskustelimme asiasta asiantuntijoiden kanssa ja päädyimme käyttämään hakusanoja, jotka liittyvät mahdollisimman selkeästi vakuuttamiseen. Termin lyhyemmästä muodosta, jota lukija kenties etsisi varsinaisena hakusanana, teimme ohjaustermiä, joka esiintyy aakkosellisella paikallaan, mutta ohjaa lukijan edelleen katsomaan *vakuutus*-alkuista hakusanaa.

Sanaston mikrorakenne

Termitietueen rakenne on seuraava:

– suomenkielinen termi lähteineen, mahdolliset suomenkieliset synonyymit lähteineen, tarvittaessa suomenkielinen huomautus (painetusta sanakirjasta on kustantajan pyynnöstä jätetty pois suomenkielisten hakusanojen lähteet)

– venäjänkielinen vastine lähteineen, venäjänkielinen määritelmä tai selite lähteineen, venäjänkielisen vastineen mahdolliset synonyymit lähteineen, tarvittaessa venäjän-

kielinen huomautus

– englanninkielinen vastine lähteineen, mahdolliset englanninkieliset synonyymit lähteineen, tarvittaessa englanninkielinen huomautus.

Esimerkki termitietueesta:

vahinkoaste

Разрушительность страхового случая *Ste98*

Отношение произведенной страховой выплаты к сумме, на которую были застрахованы пострадавшие объекты *Ste98*

Extent of loss *Vak85*

Extent of damage *Vak85*

Halusimme antaa suomenkieliselle termille mahdollisimman monia venäjänkielisiä vastineita, joista suositeltavimpaan liitimme käsitteen määritelmän. Suositeltavuuskriteereinä käytimme käsitteen esiintymistä alan kirjallisuudessa sekä asiantuntijoiden mielipidettä.

Ensisijaisesti pyrimme löytämään käsitteille valmiit venäjänkieliset määritelmät alan kirjallisuudesta. Varsin pian kuitenkin huomasimme, että tästä periaatteesta on tingittävä, mikäli mieltä saada sanaston tehdyksi käytettävissä olevilla resursseilla. Törmäsimme nimittäin tilanteisiin, joissa suomenkieliselle käsitteelle löytyi venäjän kielestä käypä vastine, mutta ei valmista määritelmää. Näissä tapauksissa liitimme määritelmän paikalle *zametšanie* -otsikolla varustetun lähdelainauksen, joka ei varsinaisesti täytä määritelmälle asetettuja kriteerejä, mutta jossa kerrotaan termin käytöstä tai annetaan esimerkki sen esiintymisestä kontekstissa.

Käytimme käsitteiden määrittelyssä myös asiantuntijoita. Mikäli emme kyenneet muodostamaan määritelmää lähdekirjallisuuden avulla, pyysimme venäläisiä asiantuntijoita määrittelemään kyseiset käsitteet. Jos taas itse teimme käännösehdotuksen suomalaiselle, venäjän kielestä puuttuvalle käsitteelle, käänsimme suomalaisen käsitteen määritelmän venäjäksi ja hyväksytimme käännösehdotuksen venäläisillä tarkastajilla.

Työtä tehdessä kävi myös ilmi, että EU on tuonut mukaan uutta termistöä ja osittain korvannut jotkut aiemmin suositetuista englanninkielisistä termeistä uusilla. Uusi englanninkielinen termistö oli venäläisille asiantuntijoille melko tuntematonta, joten otimme mukaan vanhoja termejä englanti-venäjä vastaavuuden tarkastuksen helpottamiseksi. Uskomme lukijan hyötyvän uuden EU-termistön mukana olost, vaikka kyseisten termien englanti-venäjä vastaavuutta emme kirjallisuuden perusteella aina pystyneetkään osoittamaan.

Lähdeaineisto

Suomenkielisenä lähdeaineistona käytimme ensisijaisesti *Vakuutusoppia* (Pentikäinen-Rantala, 1995), joka on kattava esitys Suomen vakuutustoiminnan eri osa-alueista. Lisäksi käytimme lähteinä yksittäisiä vakuutusmuotoja käsitteleviä teoksia. Käsitteiden sisällöllisiä vastaavuuksia tutkiessamme tutustuimme myös vakuutusyhtiölakiin ja -kirjanpitoon. Venäjänkielisiä lähdeaineistoja oli työn alkuvaiheessa käytettävissä hyvin vähän. Aloitimme venäjän vakuutuslainsäädännöstä, vakuutusta käsittelevistä lehtiartikkeleista sekä Internetissä olevista venäjän vakuutustoimintaa käsittelevistä sivuista. Nämä osoittautuivat varsin pian riittämättömiksi. Täydentäessämme lähdeaineistoa useilla Venäjän matkoilla totesimme, että vakuutusalan kirjallisuutta on julkaistu venäjäksi edelleen hyvin vähän. Käytimme vakuutuslakien lisäksi vakuutusalan oppikirjaa *Strahovanie ot A do Ja* (Kortševskaja - Turbina, 1996), joka käsittelee laajasti vakuutusyhtiöiden toimintaa, osapuolten välisiä suhteita ja eri vakuutusmuotoja sekä Venäjän vakuutustoiminnan muuttumista ja nykytilaa kuvaavaa kirjaa *Strahovanie: teorija, praktika i zarube_nnyj opyt* (Ageev - Vasilev - Katyrin, 1998). Lisäksi käytössämme oli vakuutusjuridiikkaa, kirjanpitoa ja siviilioikeutta käsitteleviä teoksia.

Alkuajatuksena oli löytää venäjänkieliset vastineet suomalaiselle termille kaksikielisistä sanakirjoista. Tästä periaatteesta jouduimme luopumaan ja etsimään vastineita myös englantia välikielenä käyttäen. Välikielen käyttökään ei ratkaissut kaikkia ongelmia, sillä yleisanakirjoista ei löydy kaikkea vakuuttamiseen liittyvää ammattisanastoa eikä vakuutusosalta ole olemassa monia sanakirjoja, joissa venäjä olisi yhtenä kielenä. Aina ei ollut mahdollista pitävästi osoittaa käsitteiden välistä vastaavuutta sanakirjalähteiden nojalla. Merkitsimme tällöin venäjänkielisen vastineen lähteeksi venäläis-venäläisen sanakirjan tai muun venäläisen lähdeteoksen.

Sanaston englanninkieliset vastineet ovat suurimmaksi osaksi peräisin erikoisalojen sanakirjoista. Englanninkielisten vastineiden löytäminen oli huomattavasti helpompaa kuin venäläisten, sillä suomi-englanti vastaavuuksia on jo aiemmin tutkittu ja alalta on julkaistu suomi-ruotsi-englanti sanakirja. Sanastomme englanninkielinen osuus perustuu suurelta osin Suomen Vakuutusyhtiöiden keskusliiton aikaisemmin tekemään sanastotyöhön ja yhteistyöhön heidän asiantuntijoidensa kanssa.

Yksikieliset selittävät sanakirjat olivat työssämme oleellisia. Suomenkielisenä peruslähteenä käytimme Suomen vakuutusalan koulutus ja kustannus Oy:n *Vakuutussanastoa*, jossa on määritelty yksityisvakuutukseen kuuluvat keskeiset käsitteet. Määritelmiä vertasimme venäläisistä yksikielisistä sanakirjoista löytyneisiin määritelmiin. Antoisimmat venäjänkieliset lähteet olivat venäläisiä vakuutuskäsitteitä määrittelevä sanakirja *Entsiklopedičeskij slovar. Ekonomika i strahovanie* (Efimov, 1996) sekä talouselämän sanakirja *Sovremennyj ekonomičeskij slovar* (Rajzberg - Losovskij - Starodubtseva, 1996).

Henkilölähteet ja sanaston tarkastus

Työssämme turvauduimme jatkuvasti sekä suomalaisten että venäläisten vakuutusalan ammattilaisten apuun tarkentaaksemme itsellemme epäselvien käsitteiden sisältöä sekä saadaksemme määritelmiä käsitteille, joille kirjallisuudesta ei löytynyt määritelmää.

Asiantuntijat myös tarkistivat sanastomme. Koska käytimme tarkastuksen välikielenä englantia, tarkistettiin aina ensimmäisenä jokaisen termin suomi-englanti-vas-
taavuus. Asiantuntijanamme oli Vakuutusyhtiöiden Keskusliiton englannin kielen kääntäjä *Eeva Holtari*. Venäjänkieliset vastineet tarkistettiin englanninkielisten vastineiden pohjalta. Aineiston lopullisina tarkastajina toimivat luotettavimmat mahdolliset asiantuntijat: Moskovan yliopiston taloustieteellisen tiedekunnan vakuutus- ja riskienhallintaosaston johtaja *Igor Kotlobovski* ja lehtori *Valentina Varšamova*. Molemmat ovat perusteellisesti perehtyneet nykyaikaiseen vakuutus-toimintaan ja ovat mukana useissa kansainvälisissä vakuutusalan hankkeissa.

Kaksi vuotta kestänyt työ oli raskas mutta erittäin antoisa. Haluamme kiittää Helsingin yliopiston käännös-tieteen laitoksen professoreita *Lauri Carlsonia* ja *Inkeri Vehmas-Lehtoa* heidän antamastaan rohkaisusta ja avusta työn eri vaiheissa. Toivomme, että yliopistot laajemminkin rohkaisevat opiskelijoitaan tekemään tämäntyyppisiä, käytäntöä lähellä olevia opinnäytetöitä.

Vakuutusalan sanakirja
Sanakirja maksaa noin 325 mk, ja siitä voi tilata Suomen vakuutusalan koulutus ja kustannus Oy:stä, puhelin (09) 6804 0267, faksi (09) 6804 0235, Internet <http://vakes.fi/svkk/kirjat/tilaus.htm>

Auli Haapajärvi Et Irma Partanen
Vakuutusalan sanakirja suomi-venäjä-englanti.
Suomen vakuutusalan koulutus ja kustannus, Helsinki 1999. 156 sivua.
ISBN 952-9770-46-4.

PROJEKTITUUTISIA

Tietotekniikan termitalkoiden vuosikatsaus

Katri Seppälä

Tietotekniikan termitalkoiden aloituskokouksesta on nyt tullut kuluneeksi suunnilleen vuosi. Kuluneen vuoden aikana projektissa on testattu ruotsalaisen toimintamallin soveltuvuutta Suomeen ja tehty myös kansainvälistä yhteistyötä.

Työryhmien toiminta

Termitalkoiden työryhmät, koordinointi-, seuranta- ja lausuntoryhmä, perustettiin projektin aloituskokouksen jälkeen keväällä 1999 (vrt. Terminfo 1999/1, s. 10). Koordinointiryhmän muodostavat Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen, L & H Finland Oy:n, Lingsoft Oy:n, MikroPC-lehden, Nokia Mobile Phones Oy:n ja Tietotekniikan kehittämiskeskus ry:n sekä TSK:n edustajat. Myös seurantaryhmän kokoonpanosta sovittiin keväällä, mutta lausuntoryhmään ilmoittautumista ei rajoitettu ajallisesti eikä määrällisesti.

Koordinointiryhmä kokoontui ensimmäisen kerran kesäkuussa, jolloin päätettiin yleisistä toimintaperiaatteista. Varsinainen sanastotyö aloitettiin alkusyksystä, jolloin myös seuranta- ja lausuntoryhmät aloittivat toimintansa osallistumalla ensimmäiseen lausuntokierrokseen. Koordinointiryhmän kokouksia on pidetty syksystä alkaen keskimäärin kuuden viikon välein ja seurantaryhmän ensimmäinen kokous pidettiin marraskuussa.

Seitsemästä jäsenestä koostuva koordinointiryhmä on osoittautunut sopivan kokoiseksi ja erilaisten asiantuntijoiden ansiosta muutenkin hyvin toimivaksi. Työryhmän toiminta on järjestetty siten, että TSK:n terminologi valmistelee ehdotuksen käsiteltäväksi aineistoksi ja toimittaa sen sähköpostitse työryhmälle ennen kokousta. Kokouksissaan koordinointiryhmä valitsee käsiteltävän aineiston, valmistelee lausuntokierrokselle lähtevät suositusehdotukset ja muokkaa suositukset julkaistavaan muotoon saamiensa lausuntojen perusteella. Seurantaryhmä on toistaiseksi toiminut pääasiassa tiedonvälittäjänä työryhmien ja muiden termistön käyttäjien välillä, mutta sen toimenkuva tulee tullaan tarkentamaan tarpeiden mukaan.

Lausuntoryhmän jäsenmäärä on vähitellen kasvanut ja ryhmässä on nykyisellään jo yli 100 jäsentä. Lausuntoryhmän jäsenten osallistumisaktiivisuus vaihtelee, mutta kaikkien ei edellytetäkään osallistuvan jokaiselle lausuntokierrokselle.

Termitalkoiden työryhmissä on mukana joukko erilaisia tietotekniikan kielestä kiinnostuneita ihmisiä. Suurimmalle osalle osallistujista termistö on tärkeä työväline tehtävissä, joissa tarvitaan sekä kielten että tietotekniikan asiantuntemusta, mutta mukana on myös asian harrastajia. Tällainen erilaisia näkökulmia ja painopisteitä

edustava osallistujajoukko onkin juuri sellainen, jota projektissa tarvitaan, jotta saataisiin aikaan mahdollisimman laajaan käyttöön soveltuvia suosituksia.

Suosituksset

Koordinointiryhmä pyrkii valitsemaan käsiteltävät käsitteet työn kohderyhmä eli tietotekniikan keskivertokäyttäjät huomioon ottaen. Toistaiseksi on keskitytty pitkälti tietoverkkoihin ja niiden palveluihin liittyvään termistöön, joka laajenee jatkuvasti.

Yhdessä kokouksessa ehditään yleensä käsitellä parisenkymmentä käsitettä, joista osa on lausunnonlehtilähteitä suosittelusehdotuksia ja osa julkaisuvalmiiksi muokattavia suosituksia. Suosittelusehdotukset työryhmä valmistelee kyseisellä hetkellä käytössä olevien tietojen perusteella, eivätkä ne välttämättä ole loppuun asti hiottuja, vaan saattavat kaivata lausuntokierroksen avulla kerättäviä tarkennuksia. Lausunnoista saadaankin tietoa sekä määrittelymiin tarvittavista tarkennuksista että ehdotettujen termien vakiintumismahdollisuuksista. Toistaiseksi on järjestetty kuusi lausuntokierrosta, joissa vastausprosentti on vaihdellut 30:stä 50:een. Palautteenantajat eivät aina ole yksimielisiä, mutta ainakin kompromissin ainekset lausuntojen perusteella on toistaiseksi saatu kokoon. Koordinointiryhmän kokouksissa lausunnot käsitellään TSK:n terminologian tekemän yhteenvedon avulla. Saatuaan palautteeseen ei voida vastata erikseen kullekin lausunnonantajalle, mutta lausuntoryhmä noudattaa palautteen arvioinnissa ja suosittelusehdotusten muotoilussa projektin sivustolla julkaistuja periaatteita. Vähän yksinkertaistaen voidaan sanoa, että jos tietyn lausunnonantajan kanta ei tule näkyviin lopullisessa suosituksessa, on lausunnonantajien enemmistö ollut asiasta toista mieltä. Mikäli suosituksiin ehdotetaan muutoksia vielä julkaisemisen jälkeen, koordinointiryhmä voi sopia tarvittavista korjauksista tai täydennyksistä.

Maaliskuun 2000 loppuun mennessä projektin sivustolla osoitteessa <http://www.tsk.fi/termitalkoot> on julkaistu kuutisenkymmentä termisuositusta määrittelyineen. Kussakin termitietueessa on julkaisupäivämäärä, jonka avulla voidaan tarvittaessa esimerkiksi hakea uusimmat suositukset. Termihakua helpottamaan aineistoon on lisätty sekä suomen- että englanninkieliset hakemistot. Lisäksi sivustolla kerrotaan projektin toimintaperiaatteista, listataan osallistuvat organisaatiot, selvitetään suosittelusehdotusten antamisperiaatteet ja annetaan suosittelusehdotusten lukuohjeet.

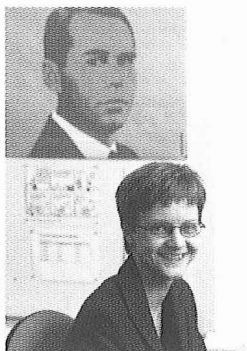
WebIT/EFCOT

Tietotekniikan termitalkoot käynnistettiin Suomessa osana Euroopan komission Monikielinen tietoyhteiskunta (MLIS)-ohjelman WebIT/EFCOT-hanketta, johon osallistuvat Kreikka, Norja, Ruotsi ja Suomi. EFCOT-projektin koordinaattori Tekniska nomenklaturcentralen (TNC) Ruotsista on kuluneen vuoden aikana tukenut Svenska datatermgruppenin mallin mukaisten kansallisten työryhmien perustamista muihin osallistujamaihin. Osallistujat ovat yhdessä perustaneet projektia ja sen toimintatapaa esittelevän [www-sivuston](http://www.efcot.org) osoitteeseen <http://www.efcot.org>. Toimintatapa onkin herättänyt kiinnostusta, ja Tanskassa ollaan parhaillaan käynnistämässä vastaavaa toimintaa. Svenska datatermgruppenin toimintamallia hyödyntää myös Svenska biotermgruppen, jonka sivusto löytyy osoitteesta <http://www.tnc.se/html/bioterm>.

EFCOT-projektissa pyritään vielä kevään kuluessa testaamaan eri maiden työryhmien tuottamien määrittelymiin harmonisointimahdollisuuksia sivustolla toimivan koordinointiryhmille avoimen keskustelufoorumin avulla. Ei ole aivan helppoa määrittellä tietotekniikan käsitteitä teknisen tarkkuuden liikaa kärsimättä ja samalla niin, että määrittelymiä voivat hyödyntää myös sellaiset termistön tarvitsijat, joilla ei ole tietotekniikan asiantuntemusta. Kansainvälisen yhteistyön avulla tähän tehtävään voidaan saada tukea muiden kansallisten ryhmien tekemästä työstä.

Projektin tulevaisuus

Edellä mainittu MLIS-hanke päättyy kesäkuussa 2000, mutta Tietotekniikan termitalkoiden toimintaa on tarkoitus jatkaa kesätaun jälkeen syksyllä, mikäli toiminnalle löytyy tarvittava rahoitus. Uusien termisuositusten tarve ei ole vähentynyt sitten projektin aloittamisen ja sopivaksi osoittautunutta toimintamallia on syytä hyödyntää ja kehittää tulevaisuudessakin. Tulevaisuudessa toimintaa voidaan tarpeen mukaan laajentaa myös muille erikoisaloille.

Matkaviestinsanastoa uusi- taan

Sirpa Suhonen

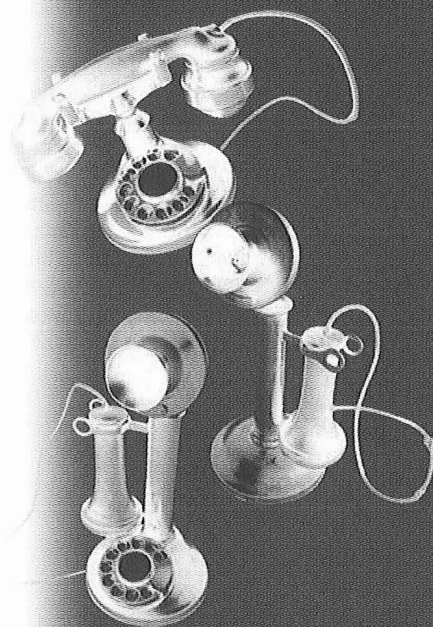
12

Matkaviestintä ja siihen liittyvä termistö kehittyivät nopeasti koko 1990-luvun ajan, eikä vuonna 1993 ilmestynyt *Matkaviestinsanasto* (TSK 19) siksi enää riitä kattamaan nykyisiä tarpeita. Vaikka ala on voimakkaasti kansainvälinen, myös suomenkielisen ammattitermistön tarve on suuri ja suomenkielistä termistöä on syytä kehittää määrätietoisesti, jotta viestinnällisten epäselvyyksien ja väärinymmärrysten riski ei pääsisi kasvamaan. Matkaviestinsanaston uusiminen onkin todettu tarpeelliseksi, jotta voitaisiin selkeyttää telealan organisaatioiden sisäistä ja keskinäistä viestintää sekä asiakkaille suunnattua viestintää.

Sanaston uusimisesta päätettiin viime vuoden loppupuolella, ja uuden sanaston on määrä valmistua keväällä 2001. Sen laajuudeksi on kaavailtu noin 300 käsitettä, joiden lisäksi sanastoon tulee kaupallisia nimiä (esimerkiksi tuotteiden ja järjestelmien nimiä) sekä telealan organisaatioiden nimiä. Sanaston käsitejärjestelmät ja määritelmät laaditaan suomeksi ja suomenkielisten termien vastineet kootaan sekä ruotsiksi että englanniksi. Tämän lisäksi määritelmät käännetään ruotsiksi ja englanniksi, sillä määritelmäkieliä lisäämällä sanaston käyttöaluetta voidaan kasvattaa huomattavasti.

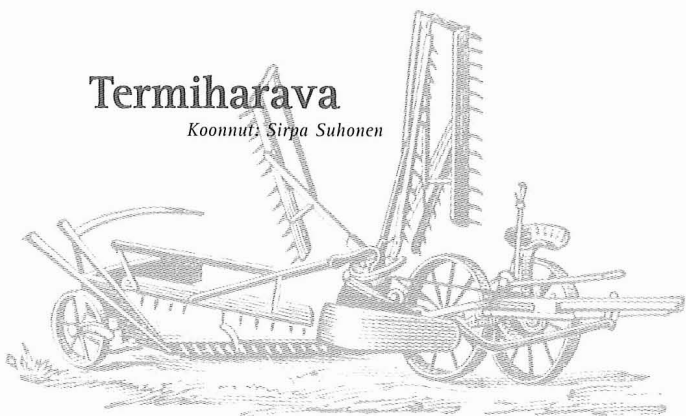
Sanaston kohderyhmänä ovat matkaviestinnän ammattikielen käyttäjät. Heihin kuuluvat mm. matkaviestinpalvelujen tarjoajat, markkinoijat, tiedottajat, toimittajat ja kääntäjät. Projekti on tähän mennessä edennyt siten, että aihealueet on rajattu ja sanastoon mukaan otettavat termit on suurimmaksi osaksi valittu.

Matkaviestinsanaston laatii työryhmä, jossa ovat Tekniikan Sanastokeskuksen lisäksi edustettuina Finnet-liitto, Nokia Networks, Nokia Mobile Phones, Radiolinja, Siemens ja Sonera. Hankkeesta kiinnostuneet voivat kysyä lisätietoja Tekniikan Sanastokeskuksesta Sirpa Suhoselta, puhelin (09) 2709 1064, sähköposti sirpa.suhonen@tsk.fi.

Termiharava

Koonnut: Sirpa Suhonen

– VERKKOKIRJOITTAMINEN

Internetin ja www:n aikakaudella tarvitaan myös uudenlaista kirjoitustaitoa ja miksei myös lukutaitoa. Verkko- ja paperitekstin kirjoittaminen eroavat toisistaan eikä paperilta luettavaksi tarkoitettua tekstiä yleensä voi selaisenaan siirtää verkkoon. Verkkokirjoittajan on pystyttävä ohjaamaan lukijaa, jotta lukija löytää verkosta tarvitsemansa tiedon nopeasti ja vaivattomasti. Verkkokirjoittaminen vaatii selkeän suunnitelman eli sisältökartan, jonka pohjalle verkkokirjoitus voidaan rakentaa. Suomessa kuten ruotsissakin käytetään ehkä luontevammin ilmausta "kirjoittaa verkkoon", "skriva på/för webben" kuin verkkokirjoittaminen. Ruotsissa ei ole vakiintunutta termiä verkkokirjoittamiselle, mutta jos haluaa käyttää jotain nimitystä, niin webbskrivande tai nätskrivande ovat mahdollisia. Englannissa taas web writing on paljon käytössä. Web writing kuvaa ehkä enemmän itse tapahtumaa eli kirjoittamista, kun taas termi net writing, jota myös käytetään, tarkoittaa useammin tapahtuman tulosta eli kirjoitusta. Saksan kielestä löytyy lähivastine Web-Seiten Erstellung, joka viittaa www-sivujen tekemiseen.

verkkokirjoittaminen

sv webbskrivande; nätskrivande
en web writing; net writing
de ~Web-Seiten Erstellung f

– KUTOA, NEULOA JA OMMELLA

Erikoiskielissä on tärkeää, että termien merkitys on tarkasti selvillä kielenkäyttäjille. Joskus verbeistä kutoa, neuloa ja ommella aiheutuu ongelmia, sillä niiden erikoiskieliset merkitykset poikkeavat yleiskielen ja murteiden merkityksistä. Tekstiiliteknikassa kutoaverbillä tarkoitetaan kankaan valmistamista kangaspuissa tai koneella. Neulomisesta puhutaan silloin, kun valmistetaan neuletta toisiinsa punoutuvista lankasilmukoista puikoilla tai koneella. Siis esimerkiksi sukkia neulotaan. Ommella puolestaan tarkoitetaan neulalla ja langalla tai ompelukoneella työskentelemistä.

Länsimurteiden puhujat kutovat sukkia ja villapaitoja, kun taas itämurteiden puhujat vastaavassa tilanteessa neulovat. Myös yleiskielessä saatetaan käyttää verbiä kutoa, kun tarkoitetaan neuleen valmistamista käsin tai koneella. Länsimurteissa taas neuloa-verbiä käytetään ommella-verbin synonyyminä.

kutoa

sv väva
en weave
de weben
fr tisser

neuloa

sv sticka
en knit
de stricken
fr tricoter

ommella

sv sy
en sew
de nähen; schneiden
fr coudre

– LYHENNE OTO.

Varsin usein termipalvelusta kysytään lyhenteitä milloin millekin sanalle, milloin milläkin kielellä. Jokin aika sitten eräs kysyjä halusi tietää, mitä on oto englanniksi. Lyhenne viittaa ilmaukseen oman toimensa ohella ja sille löytyi kolmekin erilaista kirjoitusasua: oto, oto. ja o.t.o. Näistä kolmesta oto. on suositeltavin, muita ei tulisi käyttää. Englannin kielestä löytyvät lähivastineet acting ja interim, joita käytetään ammattinimikkeen edessä osoittamaan, että kyseinen henkilö tekee tätä työtä väliaikaisesti eikä työ ole pysyvästi hänen. Lyhennettyinä näitä englannin sanoja ei kannattane käyttää, sillä ne ovat jo sinällään varsin lyhyitä. Myöskään ruotsista ei löydy vastaavaa lyhennettä.

oman toimensa ohella; oto.

sv som särskilt uppdrag; vid sidan av sin egen tjänst/befattning; vid sidan av egen tjänst
en acting; interim (adj.)

Miksi tulisi nimittää toimintaa, jossa merkkitarvike tuodaan ohi valtuutetun maahantuojan? Suomessa tällaiselle tuonnille on olemassa kaksi termiä: harmaatuonti ja rinnakkaistuonti. Molemmat ovat käytössä, mutta joidenkin mielestä harmaatuonti on negatiivinen ilmaus ja yhdistyy harmaaseen talouteen ja jopa rikolliseen toimintaan. Rinnakkaistuonti ei kuitenkaan ole kiellettyä, jos tuote on alunperin päässyt EU- tai ETA-markkinoille laillisesti. Rinnakkaistuonnin hyvänä puolenä on pidetty sitä, että kuluttajat voivat saada merkki-tuotteita halvemmalla. Huonona puolenä taas on mainittu, että rinnakkaistuo-
duilla tuotteilla ei esimerkiksi ole valmistajan takuuta eikä rinnakkaistuo-
joilla ole kattavaa huolto- ja varaosaverkkoa.

Ruotsissa on käytössä ensisijaisena terminä parallellimport, mutta jonkin verran esiintyy myös ilmauksia gråimport ja grå import. Englannissa ja saksassa on vastaavat väriin ja rinnakkaisuuteen perustuvat ilmaukset.

rinnakkaistuonti; harmaatuonti

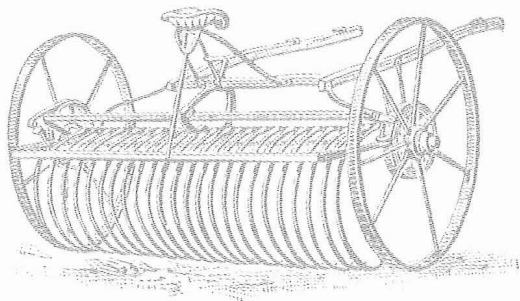
sv parallellimport

en parallel import; grey import

de Parallelimport *m*; Grauimport *m*

fr importation *f* parallèle

merkkitarvikkeiden maahantuonti ohi virallisten maahantuojien

Kirjallisuutta

Koonnut: Sirpa Suhonen

Julkisten rakennusten nimiä

Valtion edustuskäytössä olevista julkisista rakennuksista puhutaan ja kirjoitetaan usein vierailla kielillä. Koska nykyinen nimityskäytäntö on varsin kirjava, valtioneuvoston kanslia on julkaissut pienen sanaston *Julkisten rakennusten nimiä ja niiden käännöksiä*. Sanasto sisältää 17 rakennuksen nimeä ja näiden rakennusten osien nimiä sekä niiden yhtenäistetyt käännösvastineet suomeksi, ruotsiksi, englanniksi, saksaksi, ranskaksi ja venäjäksi. Sanastosta löytyy esimerkiksi Kultaranta, lyhyt kuvaus Kultarannasta suomeksi ja ruotsiksi, Kultarannan erikieliset vastineet sekä Kultarannan puistoalueen eri osat ja niiden vastineet muilla kielillä.

Sanasto sisältää myös epävirallisia ja aikaisemmin käytettyjä nimiä. Smolnan kohdalla viitataan Valtioneuvoston juhlahuoneistoon ja keisarikunnan palatsin kohdalla viitataan Presidentinlinnaan. Sanastossa on sekä aakkoselliset että systemaattiset hakemistot kaikilla sanaston kielillä. Kirjan tiedot ovat hyödyllisiä varsinkin virkamiehille, kääntäjille, tulkeille ja tiedottajille.

Tellervo Hyttinen (toim.).

Julkisten rakennusten nimiä ja niiden käännöksiä.

Valtioneuvoston kanslia, Helsinki 2000.

101 sivua. ISBN 951-37-3159-6,

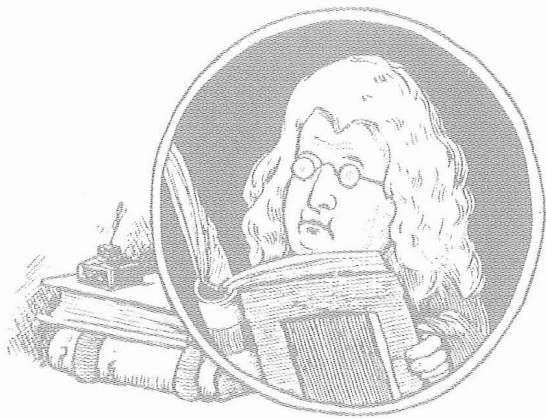
ISSN 1235-7332.

Kuvitettu rakennussanasto

Rakennustiedon uudistettuun ja laajennettuun *Suomi-venäjä-suomi, Kuvitettu rakennussanasto* -kirjaan on lisätty englanti suomen ja venäjän rinnalle. Kirjassa on lähes 800 kuvaa ja noin 3000 hakusanaa. Sisältö on jaettu aihealueittain: esimerkiksi rakennustyömaa, muuraustyöt ja sähkötyökalut ovat omina kokonaisuuksinaan. Kirja sisältää myös aakkoselliset hakemistot kaikilla sanaston kielillä. Jokaisessa hakemistossa on mainittu muunkieliset vastineet kunkin hakusanan kohdalla. Varsinaisten hakemistojen lisäksi kirjan lopussa on yhdyskuntasuunnittelun sanasto kaikilla kolmella kielellä.

Sanasto on tehty helpottamaan yhteistyötä suomea, englantia tai venäjää puhuvien kesken, vaikkei yhteistä kieltä olisikaan. Kirja on tarkoitettu kaikille, jotka osallistuvat rakennuskohteiden suunnitteluun, toteuttamiseen sekä rakennushankkeiden ohjaukseen ja valvontaan.

Vaikka kirja on nimensä mukaan rakennussanasto, sen sisältö ei rajaudu pelkästään rakentamiseen. Kirjassa muun muassa esitellään arkkitehdin työvälineet kuten työpöytä, valaisin ja tietokone. Lisäksi erityisesti yhdyskuntasuunnittelusanasto tuntuu sisältävän kaikenlaista, mitä kaupungista, maaseudulta tai rakennuksista saattaa löytyä. Esimerkkinä tällaisista aiheeseen hyvin löyhästi

liittyvistä sanoista voidaan mainita hakusanat *geologia*, *pankki* ja *saaste*.

Milan Milicevic.
Suomi—englanti—venäjä, Kuvitettu rakennussanasto.
Rakennustieto Oy, Helsinki 1999. 312 sivua.
ISBN 951-682-484-6.

Yleinen kielitiede

Yleinen kielitiede -kirja keskittyy kahteen kielen keskeisimpään asiaan: toisaalta kielen rakenteeseen (fonologia, morfologia, syntaksi) ja toisaalta kielen viestinnällisyyteen, merkitykseen ja käyttöön. Kirjassa esitellään keskeisimmät käsitteet, joita tarvitaan kielen kuvauksessa, ja se antaa yleiskuvan niin kielten yhteisistä piirteistä kuin eroistakin. Tarkastelun kohteena ovat myös kielitieteen luonne ja menetelmät sekä atk:n suomat uudet mahdollisuudet. Omaksi luvukseen on erotettu maailman kielit, joiden yhteydessä esitellään muun muassa kielten luokittelun periaatteet ja keskeiset kielikunnat.

Yleinen kielitiede on tarkoitettu yliopistotason oppikirjaksi, erityisesti kielten ja kielitieteiden yliopisto-opiskelijoille. Kuten tekijä *Fred Karlsson* kirjoittaa esipuheessaan, suomalaisen opiskelijan on hyvä hallita kielitieteen suomenkielinen terminologia täsmällisesti, oli opiskeltava kieli mikä tahansa. Kirja soveltuu perusteokseksi myös kaikille kielitieteestä kiinnostuneille.

Karlssonin kirjaa voidaan käyttää myös hakuteoksena, sillä selkeän sisällysluettelon lisäksi kirjan liitteenä on aakkosellinen termihakemisto. Kirjasta löytyy myös vihjeitä lisälukemiseksi, jos jokin tietty aihe kiinnostaa. Kirjan lopussa on perinteinen kirjallisuusluettelo, mutta sen lisäksi jokaisen luvun jälkeen on lueteltu kyseiseen lukuun liittyviä teoksia ja annettu aiheeseen liittyviä Internet-osoitteita. Teosten kohdalla on jopa tarkempi maininta siitä, mitä tiettyä aihealuetta teoksessa käsitellään.

Fred Karlsson.
Yleinen kielitiede, uudistettu laitos.
Yliopistopaino, Helsinki 1998. 331 sivua.
ISBN 951-570-417-0.

Svenska biotermgruppen

Ruotsissa on aloittanut toimintansa *Svenska biotermgruppen*, joka pyrkii selkeyttämään ruotsinkielistä terminologiaa biologiaan liittyvien tieteiden alalla, esimerkiksi molekyylibiologiassa, biotekniikassa ja genetiikassa. Se antaa suosituksia ruotsinkielisiksi termeiksi ja ehdottaa määritelmiä termien takana oleville käsitteille. Ryhmässä on mukana tutkijoita, tiedottajia, terminologeja ja kielenhuoltajia. Koordinoijana toimii Tekniska nomenklaturcentralen (TNC).

Ryhmä toimii samaan tapaan kuin *Svenska datatermgruppen* (ks. <http://www.nada.kth.se/dataterm/>). Toiminta on jaettu kahdelle ryhmälle, jotka ovat yhteydessä sähköpostin välityksellä. Sanastotyöryhmä keskustelee käsitteistä ja termivalinnoista, valmistelee ehdotukset suosituksiksi ja huolehtii hallinnollisista asioista. Lausuntotyöryhmä tutkii ja kommentoi sanastotyöryhmän suosituksia ja määritelmiä. Valmiit suositukset ja määritelmät esitetään TNC:n [www-sivuilla](http://www.tnc.se/htm/bioterm) osoitteessa <http://www.tnc.se/htm/bioterm>. Ruotsinkielisten termien lisäksi sivuilta löytyvät englanninkieliset termit. Sivulla selvitetään myös termikysymyksiä sellaisista termeistä, joita ei ole jostain syystä käsitelty omina termietueinaan. Tällaisia ovat esimerkiksi oikeakielisyyteen liittyvät kysymykset.

Kielenhuollon käsikirja

Kielenhuollon käsikirjasta on ilmestynyt neljäs painos. Uuteen painokseen on tehty muutoksia ja lisäyksiä, jotta se vastaisi kirjoittajien tarpeita entistä paremmin. Suurimmat muutokset kohdistuvat pronominiin käyttöön ja nimien kirjoittamiseen. Kirjassa on pyritty käyttämään mahdollisimman yleiskielisiä kuvauksia kieliopin käsitteiden sijaan. Kirjan lopussa olevan kattavan hakemiston ja selkeästi rakennetun sisällysluettelon avulla kirjasta löytää helposti haluamansa vastauksen kielenhuolto-ongelmiin.

Katariina Iisa, Hannu Oittinen, Aino Piehl.
Kielenhuollon käsikirja.
Yrityskirjat, Jyväskylä 1999. 342 sivua.
ISBN 952-9660-10-3.

Terminfon hakemisto 1999

Koonnut: Katri Seppälä

- 16 Hakemisto Terminfon viime vuoden numeroiden sisältöön on laadittu perinteiseen tapaan, ja se koostuu seuraavista osista:

- o minisanastot
- o kirjallisuus ja sanastoprojektit
- o muut aiheet
- o kirjoittajat
- o suomenkieliset termit
(hakemistossa ovat mukana niin suositettavat kuin hylättävät termit)

Hakemiston viitteissä ensimmäinen numero kertoo, missä Terminfon numerossa aihetta on vuonna 1999 käsitelty. Kaksoispisteen jälkeinen numero ilmaisee sivun. Terminfon sisällysluettelot (vuodesta 1986 lähtien) löytyvät myös Terminfon www-sivuilta osoitteesta <http://www.tsk.fi/terminfo>.

- Minisanastot
Turvatyynysanasto (sv, en, de) 3:3
Valuuttasanasto (sv, da, en, de, fr, es, pt, it, nl) 1:13

- Kirjallisuus ja sanastoprojektit
Asiamies vai neuvoja?
Käsitelmäärittelyn aloitus
Satakunnan Makropilotissa 4:25
Bioenergiasanasto 4:26
Eesti keele sõnaraamat õs 1999 4:25
EMU-sanasto 4:24
Kunnallishallinnon sanasto 3:22
List of Community programmes and initiatives 3:22
Optisen spektroskopian sanasto 4:25
Rytö – Näköradioasennesanakirja 3:22
Saksa-suomi tekniikan ja kaupan sanakirja 3:22
Satakunnan Makropilotti 2:6
SFS-EN 736-1 Venttiilit. Terminologia.
Osa 1: Venttiilityyppien määritelmät 3:23
SFS-EN 736-2 Venttiilit. Terminologia.
Osa 2: Venttiilien osien määritelmät 3:23
SFS-EN 1070 Koneturvallisuussanasto 2:22
SFS-EN 1330-5 Rikkomaton aineen-koetus. Sanasto. Osa 5: Pyörrevirtatarkastuksessa käytetyt termit 3:23
SFS-EN 12345 Hitsaus. Hitsausliitosten monikielinen kuvallinen sanasto 3:23

- SFS-EN 12526 Kuljetuspyörät ja irtopyörät. Sanasto, suositeltavat tunnukset ja monikielinen sanakirja 3:23
Sikari aamusta yöhön 2:22
Sosiaali- ja terveydenhuollon sanasto II 4:25
Standardisointisanasto 1:17
Suomi-saksa luonto- ja retkeily-sanakirja 2:22
Taloussanasto 1:17
Terminologi och språkvård. Rapport från en konferens den 24–26 april 1998 i Gentoft 3:23
Terms in Context 2:22
Tietotekniikan sanakirjoissa on eroja 2:11
TKE '99, Fifth International Congress on Terminology and Knowledge Engineering 23–27 August 1999, Innsbruck, Austria 3:23
Toimikunnista termitalkoisiin – 25 vuotta sanastotyön asian-tuntemusta 4:24
Vakuutusalan sanakirja 4:24
Valtioneuvoston sanasto 1:17
WebIT/EFCOT – tietotekniikan termitalkoot 1:10

- Muut aiheet

Ammattikielisen viestinnän tulevaisuus – kurkistus 2000-luvulle 4:16

- Eurooppalaiset terminologit koolla Pariisissa 3:11
Lisää suomenkielisiä termejä Eurodic-autom-termipankkiin 2:3
Mitä hyötyä kääntäjälle tai tulkille on sanastotyöstä? 1:4
Mitä kuuluu termipalvelulle 1:7
Nordterm '99 3:14
Osmo Ranta (1926–1999) in memoriam 3:21
Sanastotyön tietotekniset apuvälineet 2:7
TDCnet – terminologiakeskusten tietopalveluverkko 1:11
Termipalvelun uusi hinnoittelu 3:9
TKE '99 Itävallassa 4:22
TSK:n juhlaseminaarin antia 4:3
TSK:n juhluvuosi 1:3
Välkommen till www.nordterm.net 3:18
Yleiskielen ja erikoiskielten raja – veteen piirretty viiva 4:12

- Kirjoittajat

- Hyypä, Matti 2:6
Jolkkonen, Lena 2:3 | 3:18
Kalliokuusi, Virpi 1:11 | 3:11
Kuhmonen, Kaisa 1:4,13 | 3:14 | 4:3
Nuolijärvi, Pirkko 4:12
Nykänen, Olli 1:3,13 | 2:11
Pouttu, Leena 3:3

Seppälä, Katri 1:10 | 2:3
 Soininen, Pirjo 2:7
 Suhonen, Sirpa 1:7 | 4:22
 Varantola, Krista 4:16
 Viita, Elisa 3:3

• Termit

airbag 3:6
 airbag-ohjainlaite 3:8
 airbag-yksikkö 3:6
 Alankomaiden guldeni 1:15
 alkuperäinen laitevalmistaja 4:27
 arvokilpi 3:24
 asiakirjamalli 2:15
 asiakirjapohja 2:15
 aukikoodaus 2:16
 Belgian frangi 1:14
 bioanturi 2:24
 biosensori 2:24
 call center -järjestelmä 4:27
 call center -puhelinpalvelujärjestelmä 4:27
 D-markka 1:14
 dollari 1:16
 drakma 1:16
 elektroninen muistio 1:19
 emänuklidi 2:24
 Englannin punta 1:14
 erottelukyky 2:18
 erottelutarkkuus 2:18
 erottuvuus 2:18
 escudo 1:15
 esiaste 2:24
 Espanjan peseta 1:15
 etumatkustajan turvatyyny 3:6
 etuturvatyyny 3:6
 euro 1:13
 euroturvatyyny 3:8
 eväste 2:15
 frangi 1:14
 guldeni 1:15
 hyvä kliininen käytäntö 3:24
 hyvä laboratoriokäytäntö 3:24
 imuroida 2:16
 imurointi 2:16
 Irlannin punta 1:14
 Islannin kruunu 1:14
 Italian liira 1:15
 Itävallan šillinki 1:15
 Japanin jeni 1:16
 jeni 1:16
 kaavain 2:15
 kaksoisnapautus 2:17
 kaksoisnapsaus 2:17
 kaksoisnapsautus 2:18
 kaksoisosoitus 2:18
 katalysaattori 4:27

katalysointilaite 4:27
 katalyytti 4:27
 keksi 2:15
 keskipiste 2:23
 kolariturvallisuus 3:4
 kommunikaattori 1:19
 Kreikan drakma 1:16
 kruunu 1:13
 kuitti 2:14
 kuljettajan airbag 3:6
 kuljettajan turvatyyny 3:6
 kuntotutkimus 3:24
 kämmenmikro 1:19
 käsimikro 1:19
 käsitietokone 1:19
 käänteistekniikka 2:16
 laitteen alkuperäinen valmistaja 4:27
 liimapuu 2:24
 liira 1:15
 luotta 2:16
 Luxemburgin frangi 1:15
 lähtöaine 2:24
 malli 2:16
 markka 1:13
 matkustajan airbag 3:6
 matkustajan turvatyyny 3:6
 Merenkurkku 4:28
 monistus 2:15
 napapiste 2:23
 napauttaa 2:17
 napsaus 2:17
 napsauttaa 2:17
 napsautus 2:18
 Norjan kruunu 1:13
 OEM 4:27
 ohjainlaite 3:8
 ohjainlaitteen muisti 3:8
 ohjelmakoodin purkaminen 2:16
 passiivinen ajoneuvon turvajärjestelmä 3:4
 passiivinen ajoneuvoturvallisuus 3:4
 passiivinen turvallisuus 3:4
 perunatomaatti 2:5
 perusprofiili 2:4
 peseta 1:15
 pipari 2:15
 Portugalin escudo 1:15
 puhelinpalvelukeskus 4:27
 puhuroida 2:16
 punta 1:14
 purkaminen 2:16
 pääturvatyyny 3:8
 rakennevaimennus 2:24
 rakennusselostus 4:28
 rakennusvaimennus 2:24
 Ranskan frangi 1:14
 replikoida 2:24
 replikointi 2:15, 23

resoluutio 2:18
 Ruotsin kruunu 1:13
 rupla 1:16
 Saksan markka 1:14
 šillinki 1:15
 sivukartta 1:18
 sivustokartta 1:18
 sivuturvatyyny 3:6
 sivutörmästyyny 3:6
 Suomen markka 1:13
 Sveitsin frangi 1:16
 sähkömuistio 1:19
 taikapipari 2:15
 takaistuimen turvatyyny 3:6
 takamatkustajan turvatyyny 3:6
 Tanskan kruunu 1:14
 tasku-PC 1:19
 taskumikro 1:19
 taskutietokone 1:19
 taskutieturi 1:19
 tiedin 1:19
 tieturi 1:19
 toisintaa 2:15 | 2:24
 toisintaminen 2:24
 tukikeskus 2:19
 turvakaihdin 3:8
 turvatunnistin 3:8
 turvatyyny 3:6, 8
 turvatyynyjärjestelmä 3:6
 turvatyynymoduuli 3:6
 turvatyynyn ohjainlaite 3:8
 turvatyynyn poiskytkentä 3:9
 turvatyyny-yksikkö 3:6
 tyyny 3:8
 tyynyosa 3:8
 työhygieenikko 2:24
 työhygieniä 2:24
 työselite 4:28
 työselitys 4:28
 työseloste 4:28
 työselostus 4:28
 täysikokoinen turvatyyny 3:8
 törmäysanturi 3:9
 törmäystunnistin 3:9
 vakioitu toimintaohje 3:24
 Venäjän rupla 1:16
 Viron kruunu 1:16
 vuosi 2000 2:18
 vuosi 2000-ilmiö 2:19
 vuosi 2000-ongelma 2:19
 WAP 2:17
 Y2K 2:18
 Yhdysvaltain dollari 1:16
 älypuhelin 1:19

New faces

page 3

TSK's new executive director is Mr. Kristian Miettinen. Before he came to TSK, Miettinen worked in the field of marketing and advertising and as an executive director for two foundations. He took his DKK degree (diploma in translation) in 1976 in Turku Language Institute where he studied English and French.

Miettinen expresses his thanks to TSK's board of directors for the task he has been given. He also thanks Olli Nykänen and Heidi Suonuuti, TSK's former directors, and TSK's personnel for their contribution in making TSK a respected expert organization, and says that this is a good basis to start from.

Miettinen promises to continue to improve TSK's position and operation by extending the co-operation and service network, by starting new forms of activities and by brightening TSK's public image. One example of this brighter image is this new Terminfo with its new layout, typography, paper and visual appearance.

Our warmest thanks to designer Michael Diedrichs for creating this new look. Minna Isoherranen will be Terminfo's editorial coordinator from this issue onwards.

Vocabulary of novel foods

page 5

In Finland the interest in biotechnics research has increased rapidly, and it is even expected that biotechnics will be Finland's next "Nokia". This development has created new concepts in the food industry. TSK's terminologist Mari Suhonen has prepared a mini vocabulary of novel foods.

The vocabulary consists of 13 basic concepts in the field of novel foods with Finnish definitions and equivalents in Swedish and English. Because many of the concepts are new, the terms are not always established. For example, there are at least 24 English designations for products that improve health or prevent disease. This vocabulary contains only the term functional food, because it is used widely and it is also the model on which some corresponding Finnish and Swedish terms are based.

TSK's newsletter 20 years

page 4

TSK's newsletter has been published for 20 years now. The newsletter was named Terminfo in 1981, and this name is still used. The purpose of Terminfo has remained the same too: to inform about terms of current interest, vocabularies and terminology projects. Since 1996 parts of Terminfo have been published on TSK's web pages (<http://www.tsk.fi/ti>), for example the English summaries.

Insurance Glossary

page 8

Auli Haapajärvi and Irma Partanen, students at the University of Helsinki, Institute of Translator Training, compiled an insurance glossary as a part of their master's thesis. The glossary contains insurance terms in Finnish, Russian and English. The glossary deals with basic private insurance terms, and is meant as a practical tool for the personnel of insurance companies and for translators.

The glossary is based on the Finnish insurance concept system. The Russian insurance system is compared to the Finnish one. In Finland the insurance business is quite established and therefore the terms and concept relations are also established, whereas in Russia the present insurance business has just been created after Russia has changed to the market economy system. This difference between the development stage of the Finnish and Russian systems caused some problems. For example, modern insurance literature in Russian was scarce.

The glossary consists of two parts: a vocabulary part arranged alphabetically according to Finnish entries and an index part containing three indexes in all three languages. The glossary is descriptive, and usually it gives many Russian equivalents to one Finnish term. The most preferred equivalent is given first and a definition or note in Russian follows it.

English was used as an intermediary language when the glossary was compiled, and it also contains English equivalents. The reason for using English was that the Russian experts who participated in the project were familiar with the English insurance terms used in the market economy system. Finnish and Russian experts were used throughout the project to clarify unclear concepts, to give Russian equivalents and definitions, and finally, to check the whole glossary.

Finnish IT terms

page 10

The Finnish Group for IT Terminology has now worked for one year. The purpose is to give recommendations on Finnish information technology terms. The work is organized into three groups: co-ordination, meeting and reference groups. The co-ordination group selects the concepts to be dealt with taking into account the average users of computers. The co-ordination group also suggests recommendations and definitions, and sends them to a comment round to the meeting and reference groups. After the comments have been received, the co-ordination group makes necessary corrections and places the material on TSK's web site (<http://www.tsk.fi/termitalkoot>). So far there are about 60 Finnish term recommendations with definitions and English equivalents.

This service has been built up within a project called WebIT/EFCOT, part of the MLIS-programme (Multilingual Information Society) of the European Commission. Greece, Norway and Sweden participate in this EFCOT project, too. Later in the spring it will be tested whether harmonized English versions of the definitions written by the different participants can be drafted.

The EFCOT project will end in June, but the idea is not stop the work done by the Finnish Group for IT terminology. If the necessary funding is found, TSK will continue to co-ordinate the work in the autumn.

New mobile station vocabulary

page 12

Mobile communication and the terminology related to it have developed very fast during the last decade, and the old vocabulary of mobile station terms (TSK 19) published in 1993 is not quite up-to-date anymore. Therefore it was decided that it needs to be revised. The new version should be ready in the spring 2001. The new mobile station vocabulary will contain about 300 concepts and also some names of products, systems and organizations. The vocabulary will be based on the Finnish concept system. The terms will be given in Finnish, Swedish and English. The Finnish definitions will be translated into Swedish and English.

A project group including TSK, Finnet Group, Nokia Networks, Nokia Mobile Phones, Radiolinja, Siemens and Sonera is drafting the new vocabulary.

If you are interested in the project, you may ask additional information from Sirpa Suhonen, e-mail sirpa.suhonen@tsk.fi.

Terminfo index 1999

page 16

In this issue, there is an index of the articles published, writers of articles, topics and Finnish terms dealt with in Terminfo last year.

Literature

page 14

Public Buildings in Finland

Public Buildings in Finland – Names and Translations contains the names of 17 Finnish state buildings and their main parts in both the national languages of Finland, Finnish and Swedish, together with recommended translations in English, German, French and Russian.

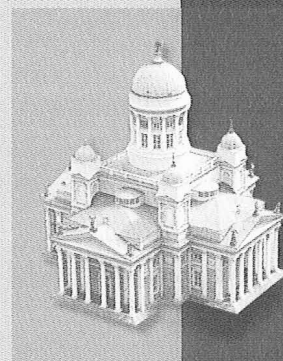
Illustrated Building Dictionary

The Illustrated Building Dictionary contains building terms in Finnish, English and Russian. The dictionary includes about 800 illustrations and 3000 entries. The content is divided into different subject fields, such as building site and electric tools. The book also contains alphabetical indexes in all three languages and a separate glossary of urban and regional planning.

Swedish life sciences terminology

The Joint Group for Swedish Life Sciences Terminology (Svenska biotermgruppen) is a network which co-ordinates Swedish terminology within life sciences such as biotechnology and molecular biology. The network consists of scientists, journalists and terminologists. Their concept definitions, Swedish term recommendations and English term equivalents are available on this web site: <http://www.tnc.se/htm/bioterm>.

Detailed publisher and order information can be found in the Finnish article, pages 14–15.

www.tsk.fi

TEKNIIKAN SANASTOKESKUS TARJOAA ERIKOISALOJEN TERMISTÖÖN, SANASTOIHIIN JA SANASTOTYÖHÖN LIITTYVÄÄ TIETOA JA ASIAANTUNTIJAPALVELUJA. TSK:N PÄÄTOIMINTAMUOTOJA OVAT SANASTOPROJEKTIIT, TERMIPANKKI JA TERMIPALVELU.

TSK JULKAISEE TERMINFO-LEHDEN OHELLA ERIKOISALOJEN SANASTOJA JA SANALUETTELOITA. NÄMÄ TALLENNETAAN YLEENSÄ MYÖS SUORAKÄYTTÖISEEN TERMIPANKKIIN TEPAAN.

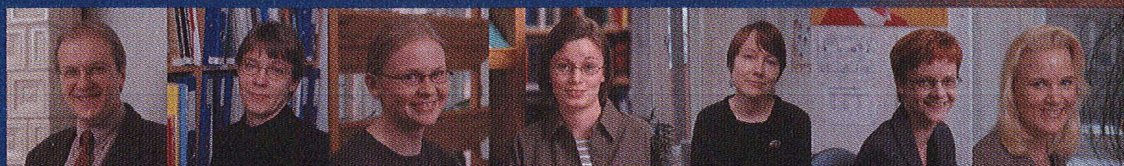
TSK:N KIRJASTOSSA ON LAAJA KOKOELMA ERI ALOJEN SANASTOJA, SANAKIRJOJA, SANASTOLUONNOKSIA JA SANASTOSTANDARDEJA. KIRJASTO ON AVOINNA ARKISIN KLO 8.30 – 16.00. TSK ON PERUSTETTU 1974, JA SEN JÄSENIÄ ON YRITYKSIÄ, LIIKELAITOKSIA, KÄÄNNÖS-TOIMISTOJA JA AATTEELLISIA YHDISTYKSIÄ. TSK TEKEE TIIVISTÄ YHTEISTYÖTÄ SEKÄ JÄSENISTÖNSÄ ETTÄ MUIDEN SANASTOTYÖSTÄ KIINNOSTUNEIDEN YHTEISÖJEN KANSSA.

TEKNIIKAN SANASTOKESKUS (THE FINNISH CENTRE FOR TECHNICAL TERMINOLOGY, TSK) OFFERS INFORMATION AND EXPERT SERVICES RELATED TO SPECIAL LANGUAGE TERMINOLOGY, VOCABULARIES AND TERMINOLOGY WORK. TSK'S MAIN ACTIVITIES ARE TERMINOLOGY PROJECTS, TERMBANK ACTIVITIES AND TERM SERVICE.

TSK PUBLISHES A NEWSLETTER CALLED TERMINFO AND SPECIAL LANGUAGE VOCABULARIES AND TERM LISTS. THESE ARE USUALLY ALSO ENTERED IN TSK'S ONLINE TEPA TERMBANK.

TSK'S LIBRARY HAS A LARGE COLLECTION OF VOCABULARIES, DICTIONARIES, VOCABULARY DRAFTS AND TERMINOLOGY STANDARDS. THE LIBRARY IS OPEN 8.30-16.00 ON WEEKDAYS.

TSK WAS FOUNDED IN 1974, AND IT HAS BOTH PRIVATE AND STATE ENTERPRISES, TRANSLATION AGENCIES AND NON-PROFIT ASSOCIATIONS AS ITS MEMBERS. TSK WORKS IN CLOSE CO-OPERATION BOTH WITH ITS MEMBERS AND OTHER ASSOCIATIONS THAT ARE INTERESTED IN TERMINOLOGY WORK.

Sanastotyön asiantuntemusta vuodesta 1974.